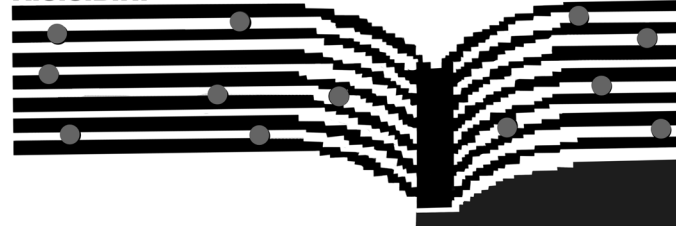

Răsunetul cultural

A.S.S.B.N.

ASOCIAȚIA SOCIETATEA SCRITORILOR DIN BISTRITĂ-NĂȘĂUD

An. VIII; Nr. 6 (86), iunie 2020

Apare lunar sub egida Filialei Cluj a

Uniunii Scriitorilor din România

Supliment literar și artistic realizat de Societatea Scriitorilor din Bistrița-Năsăud

A. E. Baconsky

EDITORIAL:

Hamalul din gara Năsăud

Să ne amintim nițel de nuvela „Proștii” a lui Liviu Rebreanu, cu mențiunea că, în vorbirea populară, înțelesul cuvântului este mult mai apropiat de sursa lui din slavonă: „prastoi celavek”, adică om simplu. Doi țărani, Nicolae Tabără și fiul său, ajung cu noaptea-n cap în gara din Năsăud, ca să nu piardă trenul, măsurând timpul după poziția stelelor de pe cer. După o lungă așteptare, își face apariția un hamal, morocănos și supărat pe lume că i s-a scurtat somnul. Țărani, umili, îl salută ridicându-se în picioare, pentru că era singurul stăpân pe care l-au zărit prin preajma gării. El, încercând să deschidă ușa de la sala de așteptare, răspunde bombănind, iar când o bătrână care, între timp, s-a alăturat celor doi, îl întreabă despre tren, hamalul se dezlănțuie: „Ce-mi tot dârlăiești aici, babo? Ce-mi toci capul și dumneata? Nu cumva ți-ai ținut gura? se rățoi deodată hamalul, semeț în sufletul său rânțed că poate certa și el pe cineva care-i mai slab decât dânsul...”

Acum, să încercăm un exercițiu de imaginație, nu prea greu, și să ne închipuim că acel hamal devine om politic. Cine își închipuie că exagerez se înșeală amarnic. Astfel de ascensiuni au existat și există. Să ne amintim de dramaturgul polonez Slawomir Mrozek, cu al său „Tango”, o piesă de teatru în care sluga devine un important personaj politic, lucru care se întâmplă pentru că stăpânii consideră că este sub demnitatea lor să se implice. De luat în seamă în piesa amintită sunt consecințele dramatice pentru foștii stăpâni. Îl amintesc pe Mrozek pentru a nu-l pomeni din nou pe Caragiale, pentru că, de atâta referire la dramaturgul român, începem să pierdem din vedere esențialul. Îl regăsim în nuvela lui Rebreanu.

Să fiu bine înțeles. Eu nu insinuez că avem o clasă politică ridicată de la nivelul hamalului din gara Năsăud. Nu aș fi îndreptățit să o fac și nici măcar nu ar fi onest. Am însă dreptul să constat că numărul politicianilor care ne reprezintă și care au trăsăturile de bază apropiate hamalului a început să fie unul îngrijorător. Lipsa de instrucție și educație în lumea noastră politică devine tot mai mult un aspect de domeniul firescului. Apoi, atitudinea de sfidare a celor pe care îi consideră sub poziția lor socială, tot mai mulți, convingerea că au dreptul să îi certe pe cei „simpli”, proști pentru ei, cu o semantică a cuvântului modernizată, duc la o gravă neînțelegere a valorilor. Ce să mai vorbim de „sufletul rânțed” pe care și-l etalează la tot pasul precum o iconă de închinat! Autosuficiența, boală de nevindecat, precum și incapacitatea de a înțelege că a decide înseamnă în primul rând cunoaștere și că puterea nu îi face mai inteligenți decât sunt, din caracteristici personale devin primejdii publice.

Hamalul lui Rebreanu are, fără îndoială, toate caracteristicile unui om politic în devenire. Atâta doar că nocivitatea sa este în funcție de puterea pe care o are. Cu cât puterea lui devine mai mare, cu atât crește primejdia pentru cei din jurul său. Exercițiul de imaginație la care v-am invitat nu este unul lipsit de sens, pentru că el prinde contur în realitatea pe care o trăim.

Ce rămâne atunci din tot acest amestec fe fictiv și realitate? Acceptarea unei stricări a lumii care începe cu a noastră? Sau poate vorbele pline de năduf ale lui Nicolae Tabără de la sfârșitul povestirii: „Nu v-ajute Dumnezeu sfântul!”? Numai că trenul a plecat și nu mai are cine să audă..

Andrei Moldovan

ADUCERILE-AMINTE:

A.E. Baconsky – 95

(16 iunie 1925 - 5 martie 1977)

Cântecul cavalerului

Am tăiat cu spada noaptea-ntreagă
până când în locul zorilor au venit corbii,
corbii erau heraldii absurdelor mele victorii
risipindu-mi numele urbi et orbi.

Spada mi s-a întors înapoi în trecut,
a chemat-o arhanghelul Menumorut,
brațul îmi cade, capul mi-e greu,
dar numărul morților crește mereu.

Crește și luna cu cele trei vipere galbene,
ochii se tulbură încet și apun -
crește numărul morților, crește întruna -
voi muri printre hoituri bătrân și nebun.

(Din volumul „Cadavre in vid”, 1969)

Proza scurtă a lui Liviu Rebreanu

Iacob Naroș

Liviu Rebreanu
și proza scurtă

Nu încape îndoială că Iacob Naroș este unul dintre rebrenologii cei mai harnici și mai prolifici la ora actuală. După cum scriam și cu altă ocazie, două sunt axele în jurul cărora este construită opera acestuia: Maierul, localitatea copilăriei autorului și bibliografia Liviu Rebreanu (uneori, surprinse și tratate în interiorul aceluiași volume). De data aceasta, autorul măierean apare în fața cititorilor cu o carte în care este analizată nuvelistica rebreniană („Liviu Rebreanu și proza scurtă”, Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca, 2019), o parte a creației marelui prozator care a fost considerată (poate pe nedrept) ca fiind șantierul tinereții creatoare, încercările ce aveau să anunțe marea sa operă - romanele. Or, lucrurile nu stau într-un totu așa, susține Iacob Naroș, nuvelele lui Rebreanu nu doar „promit” un mare prozator, ci anunță neechivoc un scriitor important, unul care avea să marcheze definitiv literatura modernă română.

Firește, un cuvânt important în schimbarea aceasta de perspectivă l-a avut Niculae Gheran, cel care, după cum scrie Iacob Naroș, susține că tematica nuvelor, reluată pe alocuri în universul romanesc, reprezintă „mai degrabă expresia acelor obsesii pe care le aflăm de-a lungul operei marilor scriitori.” (p. 6) De altfel, scriitorul măierean pledează pentru o reconsiderare a întregii nuvelistici rebreniene, insistând asupra importanței statutului ei în contextul operei în ansamblul său, dar și în cel al nuvelisticii contemporane lui Liviu Rebreanu: „Rebreanu a dus pe culmi înalte nuvela românească, a prelucrat motive, tipuri, situații fiind influențat de Cehov și Gorki, dominanți în epocă. El a încheiat strălucit perioada nuvelistică pregătind trecerea în era romanului. Față de celelalte nuvele ale contemporanilor săi, nuvelele lui Rebreanu sunt lipsite de sentimentalism, de speranța împlinirii unui vis, ele având un sentiment tragic. Foarte rar câte-o adiere sentimentală, elemente de poezie sau trăire sufletească. Prăbușirea

după frământarea în gol e un alt motiv al nuvelisticii rebreniene, urmată de umilință.” (p. 7)

Criticul Andrei Moldovan atrage atenția, pe coperta a IV-a a volumului de față, asupra unui aspect semnificativ: „Cartea de față este o voce din discuția actuală, nu lipsită de o temperatură ridicată uneori, despre un mare nuvelist. Stilul autorului, eliberat de excese teoretice și lipsit de morgă academică, este garanția unei lecturi agreabile.” Acesta este unul dintre elementele esențiale ale cărții lui Iacob Naroș. Autorul își compune volumul în așa fel încât să nu ne rătăcim prin hățșuri de ordin teoretic, bibliografic etc. Aporia este evitată, în cazul acesta, printr-o discretă azeziune la inserarea narațiunii în actul critic (a se vedea, în acest sens, amplul comentariu la nuvela „Cuibul visurilor”).

Astfel, comentariul fiecărei nuvele debutează, invariabil cu o scurtă evidențiere a elementelor semnificative ce pot fi identificate; nu de puține ori, autorul recurge la prezentare sintetică a narațiunii avute în studiu. Acest demers constituie nu doar un suport util pentru cititorul nefamiliarizat cu nuvelele lui Liviu Rebreanu, ci și proba lecturii meticuloase, cu creionul în mână, a acestora de către comentator. Sigur, un atare demers are și laturile sale didactice, dar în contextul de față, ele pot fi considerate chiar utile, oferind un punct de plecare consistent pentru analiza ulterioară.

Structurat în mod riguros, volumul (și opera nuvelistică a lui Liviu Rebreanu) revelă trei părți importante: „Începuturile literare transilvane (1907-1909)”, „Perioada bucureșteană a maturizării artistice (1909-1919)” și „Trecerea de la nuvelă la roman (1919-1920)”. Această etapizare a creației prozatorului servește ca suport pentru analiza transformărilor, a schimbărilor ce se produc de la o perioadă la alta.

Un element important ce este avut în vedere în acest aici, îl reprezintă, desigur, limbajul. Fiecare perioadă dintre cele enumerate mai sus are, de altfel, câte un pasaj amplu și consistent dedicat limbajului utilizat în nuvele, unde sunt redate regionalisme, arhaisme, proverbe, expresii populare etc. Este o inventare oportună, dat fiind faptul că ele revelă și din acest punct de vedere maniera în care opera rebreniană s-a modificat în timp.

Firește, ca o paranteză, Iacob Naroș acordă o atenție cumva specială nuvelei „Cuibul visurilor”. Nu este întâmplător acest lucru, dat fiind că această nuvelă reunește cele două coordonate importante în demersurile exegetice și literare ale autorului, despre care aminteam în debutul acestui text: localitatea Maieru și scriitorul Liviu Rebreanu.

„Liviu Rebreanu și proza scurtă” este, într-adevăr, un volum care face parte dintr-o discuție mai amplă asupra nuvelor marelui prozator. Acribia cu care sunt inventariate și analizate diverse aspecte ale acestor texte face din cartea lui Iacob Naroș un posibil punct de reper în dezvoltarea acestor studii și discuții.

Vasile Vidican

Confesiunile unui fetus

La apariția romanului „Coaja de nucă” (“Nutshell”) de Ian McEwan (n. 1948), în 2016, publicația „The Telegraph” titra sentențios: „Cel mai bun roman din ultimii ani al acestui adevărat maestru”, fiind considerat, în același timp, și un omagiu adus lui Shakespeare la 400 de ani de la moartea acestuia, de-aceea nu este întâmplător faptul că pune în gura personajelor replici din piesele Marelui Will; în limba română a fost tradus de Dan Croitoru și publicat în același an la prestigioasa editură Polirom.

Intriga este într-adevăr shakespeariană: o mamă și-a înșelat soțul cu fratele acestuia și, acum, plănuiește, împreună cu amantul, să-l otrăvească cu... antigel. Deci povestea este supusă unui clișeu arhicunoscut, numai că noutatea constă în faptul

erotice ale amantului, de a reflecta pe marginea senzației când mama (Trudy) mănâncă și bea anumite mâncăruri și băuturi; el își cunoaște mama pe „dinăuntru”, dar pe dinafară nu, și aude planul diabolic pus la cale de cei doi, Trudy și Claude (numit în roman și Unchiul Vierme, sau „un Machiavelli, un ticălos de modă veche care își închipuie că va scăpa nepedepsit”), cu privire la asasinarea tatălui (John Cairncross), un ins, la prima vedere lipsit de ambiție, care suferea de psoriazis, și avea o editură falimentară, însă scria poezii fade, în stil colocvial, cele mai multe dedicate frumoasei sale soții pe care o iubește ca un disperat. El, nenăscutul, colecționează fapte și postulate din viața acestui triumvirat conjugal falimentar, apreciind, totuși, gesturile de tandrețe ale lui Trudy când își mângâie burta în care el viețuiește, sau face plajă pentru a stimula producerea vitaminei D, necesară dezvoltării oaselor sale. Ea n-are tăria să-i spună soțului că nu-l mai iubește, că are un amant, îi ascultă, plictisită, sonetele dedicate, ba ajunge să-l disprețuiască pentru că acesta se arată slab în diferite împrejurări, cunoscându-i astfel vulnerabilitățile. Trudy n-are nevoie de poezie și sentimentalisme, deși, inițial, a iubit pe bărbatul care i-a modelat viața și i-a dat un sens, ci de clișeele unui amant viguros, cu porniri animalice, pragmatic, iubitor de concret, care s-o aducă în extaz în timpul cuplării, pe scurt: s-o subjuge fizic și mental. Cu toate că nu mai locuiesc împreună, John continuă să o viziteze, dar rămâne un simplu vizitator al destulului său cămin conjugal, simbolul unui destin denaturat dintr-o dramă domestică arhicunoscută. Precizăm că în viața prenatală a fetusului, soții trăiseră o dragoste măreață ca și când iubirea lor lucruse „spre binele întregii lumi”.

Copilul în devenire – „ființă a mării”, cum îl numește uneori romancierul - aude de infamul lor complot, fiindcă Trudy și Claude vorbesc cu lejeritate de mârșavul și sinistru lor plan, care urma să dea impresia de sinucidere, fără să stârneasca suspiciuni. Pe parcursul romanului vom observa că John știe să fie ironic și ferm, că și-a interpretat rolul de fraier părăsit de iubită cu multă artă. Din păcate, inițiativa complotiștilor reușește, fără a produce prea multe remușcări în sufletul lor, pentru amândoi, prioritatea în viață fiind, în egală măsură, sexul și banii.

În reclusiunea sa întunecată, fetusul este cel care suferă cel mai mult, asistând cu groază și indignare la dialogul inuman al celor doi cu punerea de acord asupra interogatoriilor ce vor urma să li se ia pentru a induce în eroare, cu grație și consecvență, pe cei interesați de aflarea adevărului. Cu toate acestea, nenăscutul are când sentimente de iubire pentru mama sa, când o compătimente și o urăște. El face digresiuni și previziuni despre o eventuală viață postnatală, despre personalitatea ce urma să i se croiască, deși se consideră părtaș la crimă de vreme ce știe totul despre ea. În final, asistăm la nașterea sa, amintindu-ne că dreptul oricui, dobândit prin naștere, este libertatea.

Întrebarea pe care sunt convins că și-o pune oricine este: va moșteni fetusul virtuțile și viciile părinților, dar mai cu seamă ale mamei? Răspunsul îl veți afla citind această istorisire inedită despre crimă și trădare pe care v-o recomand cu încredere.

Icu Crăciun

POLIROM
Top 107
McEwan IAN
Coajă de nucă

că naratorul este un fetus, care, firește, trăind într-o realitate restrictivă (ca într-un sac amniotic în pântecul mamei), n-are nume, adresă, religie, dușmani, obligații, nu poate fi certat sau contrazis, atâta doar că are un singur simț, acela al auzului și visează, beneficiind de privilegiul și luxul singurătății, ba știe cum și în ce împrejurări a fost procreat. Grație autorului, nenăscutul este înzestrat cu o conștiință care radiografiază societatea contemporană engleză până la cele mai mărunte detalii. Acest lucru îi permite să comenteze chestiunile politice și sociale din Europa Occidentală, să teoretizeze pe marginea conflictelor armate din diferite colțuri ale Terrei, să filosofeze despre diferitele forme de naționalism narcisist din bătrâna Europă, despre confuzia valorilor, răspândită pretutindeni, despre populațiile de emigranți, lăsate de izbeliște și oscilațiile continentului nostru între milă și teamă, între sprijin și respingere, despre înarmarea nebună a statelor, despre schimbările climatice, despre paseismul toxic al țărilor musulmane, contaminate de un puritanism religios aberant, extremist, despre mortalitatea infantilă ridicată din țările subdezvoltate nestatornice sau kanun-ul albanez, un cult pentru dușmăniile străvechi etc.

Domiciliat într-un spațiu închis, ca într-o „coajă de nucă”, fetusul este pus în postura de a descrie cele mai intime comportamente ale femeii în timpul fanteziilor

Gavril Moldovan: Pagini de jurnal

2 martie 2020

Pentru a scrie „snopul acesta de neghină” m-alec asupra ta răcoare a dimineții în care am venit aici să-ți dezmierez cu pași-mi domiciliul silvic și să-mi cutreier gândurile, pentru că eu n-am mare lucru de făcut decât să însămânțez în pădure lacrimile mele de inorog, să arăt lumii cât de prost este făurită. Am un drept de uzucapiune asupra acestor straie

I. Pinte, G. Moldovan, O. Pecican

silvice cu care mă înfășor uneori de dimineața până seara, balcanizând tot ceea ce m-au învățat dascălii mei în decursul timpului. Asupra mea se abate un fior de nerecunoștință, de întristare, de necredință, încât mă mir cum mă mai rabdă pământul, cum mă mai rabdă Dumnezeu la care am ținut cândva, de care am ținut cândva strâns ca tata de hamurile armăsarului său cu care se ducea la arat. „Snopul acesta de neghină” aș vrea să conțină atâta însuflețire, atâta patimă, atâta candoare încât să facă din criticii mei literari niște adepți a ceea ce spun. Despre cititori ce să mai vorbesc...Ei vor tremura la gândul rătăcirii mele îndelungate, vor schingiui vreo șoaptă printre dinți, iar Olimpiu Nușfeleanu va da crezare tuturor răutăților care se spun despre mine în urbe. Eu am un prost renume în cetate. Eu am fost nomenclaturistul care nu prea a aplaudat, iar când a făcut-o, toate ciorile s-au năpustit asupra lui croncânindu-l. Eu am fost redactorul care mereu publicam poeziile poeziașilor orașului. Le răspundeam la „poșta redacției” și-i îndeamn să scrie poezii politice. Adică, poezii care să preamărească patria și partidul. „Furăm trandafiri” este numele primului volum de versuri aparținând poetei Ioana Diaconescu, o fată cu care ar fi putut fi mireasă multor poeți. Ea spune într-o poezie așa:

„Vin din Moldova călare pe bour
Cu spada pe cer – toreadoare
Vin cu spada în plete și-n umeri
Ioana lui Ștefan cel Mare”.

Îmi place tot ce-a fost, este și s-a dorit să fie a lui Ștefan cel Mare. Doresc acum să-i ofer Ioanei un buchet de flori de 8 Martie, dar sunt atât de rău așezat în spațiu. În pădure încă n-au înflorit brândușele, nici ghiocii, nici viorelele. În piață se vând doar sentimente, iar întristarea dă-n clocot. Mă gândesc mereu la copilărie, când mă trimitea mama la lelea Paraștina, peste drum de noi, să cer cu împrumut o cociorvă, căci n-avea cu ce întoarce jarul în cuptor, când face pâine. V-am promis mai sus că revin la cociorvă. Și uite, acum e de făcut pâine, că vine tata și Nița de la coasă și n-are săraca ce le da de mâncare, și trebuie să vină și vacile din ciurdă și du-te Gavrilă deschide-le poarta; vezi dacă nu le este sete, atâtea porunci sfinte de la mama mai că m-au făcut om, căci ea mă învăța democrație și educație dându-mi de lucru, nu spunându-mi să fiu așa și-așa...Ea săraca mă educa din mers, de aceea a ieșit din mine un om sucit, un nătângos și nesuferit încât abia dacă Olimpiu Nușfelean m-ar putea întrece, abia el ar putea atinge această cotă, acest nivel de elementaritate. Când veneau de la coasă, puneau undeva coasele, lipite de peretele poieiții, în cuie de lemn potrivite anume, să nu se taie nimeni în ele, când se joacă copiii, doamne ferește, și își suflcau mâinile și tata întreba:

- Gavrilă!
- Ce-i tată?
- Adapat-ai mărhaile?
- Adăpat, tată!
- Dreptu-i copilă?
- Drept, tată!

„Copila” era frățioara mea mai mică. Ea era de o sinceritate periculoasă. Depunea mereu mărturie asupra faptelor mele care uneori lăncezeau și se lăsau neterminate, iar tata știa asta. Cum să nu știe el cum lăsam eu totul baltă și o ștergeam repede la Beclean, la film, pe Coastă, la fotbal, sau ca Ion Creangă copil, la scăldat? Înariat cum eram de mic, lăsam virtutea singură, neînsoțită și mă duceam în celălalt sens. Apoi mama puneă pâinea caldă pe masă (nu o pâine mare, întreagă, ci un cocuț, cum ziceam noi, pregătit anume să se coacă mai repede) cu brânză și niște ardei, sau roșii din grădina de legume la care mama ținea atât de mult, mai curăța o ceapă repede și se ducea să mulgă vacile pentru felul doi. Așa precum partidul era-n toate, mama era și ea în toate, de serviciu uneori și noaptea. Era-n trei schimburi, cum era badea Iacob, vecinul, soțul lelei Paraștina (cea cu cociorva), cantonier la cantonul satului, mereu în trei schimburi, căci era un singurul cantonier din sat, nefiind cine să-l schimbe.

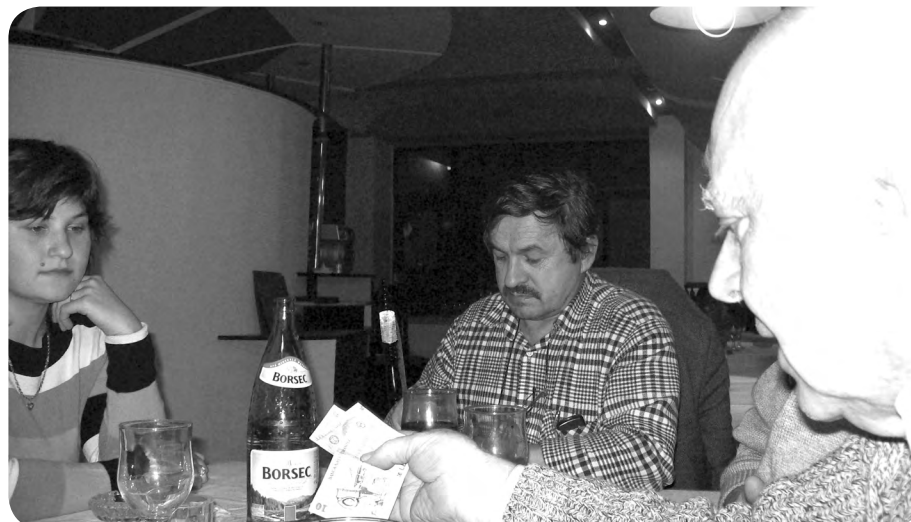
21 martie 2020

Ioana mi-a dat telefon și mi-a spus să nu ies din casă, deoarece vine ea periodic și îmi aduce cumpărăturile necesare. Le lasă la ușă. E moral așa ceva, adică să o supun unor

riscuri când ea are vârsta jumătate cât am eu? Ar trebui să-i fac eu cumpărăturile, căci dacă mă infectez și mor, atâta pagubă! Mi-am trăit traiul. Cel puțin la Bistrița, oamenii sunt disciplinați, ascultă și aplică ordinele date de Guvern în privința combaterii, prevenirii pandemiei răspândite de coronavirus. Nu credeam că voi ajunge să trăiesc asemenea zile care au schimbat totalmente viața mea și nu numai a mea. Nimic nu va mai fi de acum înainte la fel cum a fost înainte. Spaima de infectare și de moarte e mai mare decât moartea însăși. Pe străzi e pustiu, circulația s-a redus mult, trecătorii din ce în ce mai rari au fața astupată de mască. Parcă ne-am ascunde de noi înșine, ferindu-ne unul de celălalt. Parcă am fi în Evul Mediu, când băntuia ciuma. Astă noapte am visat că purtam cu mine un cadavru de copil, îl duceam nu știu unde. M-am speriat! Am recitat „Regele Ciumă”, o povestire stranie de Edgar Allan Poe, și m-a cuprins groaza: În craniul scheletului fusese pusă o grămăjoară de cărbuni aprinși și acest candelabru hidos arunca o lumină pălpăitoare, destul de vie, asupra întregii scene. De jur împrejurul încăperii și în fața ferestrelor erau îngrămădite, unele peste altele, sicrie și alte obiecte dintre acelea ce se găesc în prăvălia unui dricar, nelăsând nici o licărire să străbată în afară. Mi-e teamă să ies din casă să mă duc să-mi plătesc unele facturi. Di-hania asta de coronavirus se propagă instantaneu, nici nu știi când și cum sare pe tine, cum și se strecoară în gură sau în alte orificii, stagnează acolo și când simte momentul potrivit, se umflă, tușește, lăcrimează și-n cele din urmă își dă ortul popii alături de tine. Medicina e neputincioasă. Ceea ce putem face e să limităm numărul morților, nu să-l înlăturăm. Spun banalități pe care orice om de astăzi le știe prin intermediul Televiziunii. Așa că...Pe ascunsele poteci îmi dau drumul. Cu tot riscul. Nu pot ocoli ceea ce mă ademenește. Recunoașterea, căldura, amintirea spațiului acela de pe care cade înstrăinarea și galopul meu, mă urmărește, mă amărăște și mă îndulcește. Se altoiește pe miezul copacilor. Dacă o particulă subcuantică este bombardată cu un flux, ea se rupe în două, iar cele două jumătăți, fiind chiar la mare distanță una de alta, conlucrează. „Amintirea” conviețuirii le poruncește, le impune. Când se mișcă una, se mișcă și cealaltă. Când se-nvârte una într-un sens, se-nvârte și cealaltă în același sens. Le leagă ceva. E un fenomen fizic pe care omul de știință nu-l poate explica. Ceva asemănător, deși în proporție mai mică, se-ntâmplă și cu frații gemeni. La fel suntem și noi, eu și pădurea. Ne leagă ceva. Când mă mișc eu, se mișcă și pădurea, când se leagă ea, mă leagă și eu ca frunza-n vânt, cum spune poetul anonim. Numai că eu, la un moment dat, o iau razna și întrezăresc locurile acelea din codru unde minunățiile și înfloririle pot fi trecute în cartea mea de muncă, unde se separă concluziile una de alta și unde frunzele dobândesc un ușor aer că li s-ar conveni trecerea mea pe acolo. Eu nu pot niciodată trece pe acolo pe unde înfrunzirile și înfloririle nu folosesc la nimic, unde spațiul își lungește prea tare distanțele, iar luna martie bate pasul pe loc. Eu doresc ca luna martie să înceteze a mai sta pe loc și să mă ia de mână, să se învârtă în sensul în care mă-nvârt eu, ca acele jumătăți de particule subcuantice, mai ales că astăzi e Zia Mondială a Poeziei. Să dansăm până lirismul ne lirideziardă, ne împegaștipă și ne înlinoțipează. Ora 19:00: Aflu telefonic că de trei ore a murit poetul Ion Urcan. În ultimul timp umbla pe străzi tot mai aplecat asupra întrebărilor lumii, tot mai cocoșat până, iată, s-a afundat de tot în pământ. Dumnezeu să-l odihnească! A scris poezii așa și așa, s-a apucat de un studiu despre Ion Budai Deleanu, girat de Ion Pop, fără prea multe păreri originale, mai mult citând părerile altora dinaintea lui. Ar fi vrut să facă multe dar...

(din „Jurnal”, volumul V, în pregătire)

FOTOGRAFII INCOMODE

- Cam puțin, domnule Nicolae Gheran, cu toate că Al. Câțcăuan se face că nu observă.

Samson Bodnărescu (27 iunie 1840 – 3 martie 1902) – 180

Să ne amintim că unul dintre prietenii junimiști ai lui Mihai Eminescu, Samson Bodnărescu, bucovinean, s-a născut acum 180 de ani. Deși cu 10 ani mai vârstnic, S. Bodnărescu a fost puternic influențat de lirica eminesciană, dovadă cele două poezii pe care le reproducem mai jos. Deși, din acest motiv, mai puțin originale, ele pot fi citite cu plăcere și azi. Mai reproducem în această pagină și „Cântecul caracudesc”, compus în spirit junimist, cu umor și ironie de către Eminescu și prietenul său bihorean, Miron Pompiliu, vizându-l în bună măsură pe Samson Bodnărescu. Se știe că autorul „Epigonilor” se cam supăra atunci când astfel de glume poetice îi erau adresate, dar, în zilele sale bune, nu se sfia să le comită la adresa altora, după cum se vede.

R. C.

Haide, dragă

Haide dragă, sui în luntre,
Să tot mergem, mergem duși,
Să scăpăm măcar o clipă
De-a pământului cătuși.

Legănați încet de valuri
Să dăm grijile uitării,
Să dăm suflete noastre
Dragostii și desfătării.

Hai, nu sta așa pe gânduri!
N-azi marea cum ne cheamă?
Braț de dragoste puternic
Te va duce, n-ave teamă.”

Ea se suie, luntrea pleacă,
Valurile se-mblânzesc,
Și adânc în apa lină
Stelele din cer privesc.

Și lumina blând-a lunei
Pe-adâncimi s-așterne-n pături,
Peste ele trec în taină
Două umbre strâns alături.

Numai eu cu dor sălbatic
Stau pe malul singuratic
Și-mi spun jalnic o poveste,
Ce a fost și nu mai este.

Ei

Stau vremurile trecute cu cele viitoare
În cumpănire dreaptă a vieții-mi trecătoare
Spre una și spre alta privirea mea se-ndreaptă,
Și amintiri trecute în suflet îmi deșteaptă,
Și întrebări asupra unui biet viitor,
Acoperit ce zace sub vălul vremilor.
Și greu mai pot cunoaște ce-a fost, iar ce va fi,
Cu mintea-mi omenească nu pot descoperi.
Nu pot, dar știu, desigur, că binele învins
De rău, de neomenie, e pentru mine stins;
Că lacrimi după dânsul din ochiul meu n-oi șterge;
Altoara de li place, ei după el alerge,
Căci daruri mai înalte decât lumescul bine
A pregătit ursita în lume pentru mine.
O! ne-ntrecute daruri! În loc de amărăre
Sădi în al meu suflet tot ce-i mai sfânt... iubire!
Pe-aceasta o voi duce în inima-mi, ce geme,
Pe calea vieții mele în viitoarea vreme.
Ș-așa la întrebarea: ce-a fi? îmi spun cu drag:
Voi fi cu-a mea iubire până pe-al morții prag.

Ce văd în ceea parte? Icoana ei iubită
Stând pe-o statajă, vecinic neatinsă, neclintită;
Bătrânul zugrav, timpul, uimit sta lângă ea,
În mâna lui penelul au adormit, ar vrea,
Ar vrea figura-i dragă să o supună legii,
Ce fără de pă sare au dat-o el întregii
Naturii; dar cum să poată, când dulcea ei privire
Îi ține-n lanțuri brațul pornit spre nimicire?
Când îngerescu-i zâmbet așa de drag și sfânt
Nu e supus schimbării ca toate pe pământ?
Așa te întrupase cândva a mea gândire
Așa-mi vei fi tu vecinic icoana de iubire.
Nici vremea, nici necazul, nici bătrânețea mea
Nu te-ar putea atinge... vei rămâne așa.

Cu tine îns-alături, figură ce zâmbești,

Stau eu... în suflet rana durerilor lumești,
În inimă-mi fioare de dor neconținut,
În gândul meu o umbră, de care-s prigonit
Și când mă-ntreb cu mintea, nimic nu-mi pot răspunde,
Decât că-i rău în lume, durerile pe unde
Mai des sunt semănate și nasc, trăiesc și cresc,
Și pentru ele leacuri în veci nu se găsesc.
Și-n inimă și-n suflet, în gânduri și în minte
Durerea o simt vecinic, ce nu se mai dezmințe.
Și-apoi când văd o raclă lăsându-se-n mormânt,
Mă-ntreb, ce este scopul durerii pe pământ?
Ea viața nu-ndulcește ca roua, florile;
Ca norii este dânsa, ce-acopăr zorile.
Și dac-o bucurie în suflet se trezește,
Nici n-am simțit-o bine, căci ea o nimicește.
Că-i doamna firii noastre pricepem și simțim.
Dar care-i e chemarea, aceasta nu o știm.

Icoană fericită! întinde mâna ta
Ș-atinge-o cu iubire și drag de fruntea mea,
Și risipește norul ce-atâta o apasă,
Ș-a ochiului tău raze asupra mea le lasă,
Căci numai într-o lume, ce voi simți-o plină
De-a ochilor tăi dulce și vecinică lumină,
Mai pot ave pe lume bogată fericire...
Durerile cu toate dispar, unde-i iubire.

CÂNTEC CARACUDESC

de Mihai Eminescu și Miron Pompiliu
(la a zecea aniversare a „Convorbirilor literare”)

I.
Era odat' – abia-i un an,
Când Tit era puternic,
Și Vau, Vau, Vau, cel șarlatan
Era smerit, cucernic.
Dar, ah! acum sârmanul Tit
La Văcărești el e menit,
O jerum, jerum, jerum,
O quae mutatio rerum!

II.
Și atunci când mare Tit era,
Slăvita caracudă
La Trei-Sfetite conăcea
Lipsită de-orice trudă.
Sârmana Caracud' acum
Cu traista calicește-n drum.
O! jerum, jerum, jerum,
O! quae mutatio rerum!

III.
Porunca de surghiun ș-aman
Samson nu vra s'asculte,
Dar iată vine Petrovan
Din Bolgard cu insulte
Și lui Samson i-a zis: sictir!
Căci eu am fost sub Tit martir
O, jerum etc.

IV.
Iar Bodnarachi desperat
Luat-a traista-n spete
Și-n lumea larg' a alergat
Pân' a dat de Sirete.
Dar pentru el loc de popas
În lumea asta n-a remas.
O, jerum etc.

V.
Ca jidovul rătăcitor
A dat de mii de chinuri
Și pe la Chiț alergător
Cu lirice suspinuri;
Dar vai de el cum au remas!
Vau, Vau, și Chiț și toți l-au ras.
O, jerum etc.

VI.
Atunci Samson în jamantan
La Iași se-ntoarse iară,
Să-și facă traiul cel serman
Cu vai și cu ocară
Și iată, lucru neauzit,
El într-o zi ce ne-a grăit:
O, jerum etc.

VII.
Cei de pe urmă pantalonii
I-am dusu-i la răcoare
Și-mi zise Ițic Solomon
Că-s rupți între picioare,
Dar eu i-am declarat formal
Că asta-i lucru natural.
O, jerum etc.

Redacția:

Redactor șef: Andrei Moldovan
Redactori: Icu Crăciun, Menuț Maximilian, Vasile Vidican
Prezentare grafică: Maxim Dumitraș
Tehnoredactare: Claudiu Moldoveanu
Adresa: str. Bistricioarei nr. 6, Bistrița - jud. Bistrița-Năsăud; email: rasunetul@rasunetul.ro